MAGYAR TANNYELVŰ ISKOLÁK III. ORSZÁGOS VETÉLKEDŐJE, 2008

Teleki Sámuel földrajzverseny

Általános természetföldrajz – IX. osztályos tanulók számára

Feladatlap

Feldatlap száma	
Elért pontszám	

	Név	**Aláírás**
Javítótanár 1		
Javítótanár 2		
Zsűrielnök		

Utasítás

- *Az adatlapot nyomtatott nagybetűkkel töltsd ki!*
- *A feladatok megoldásához segédeszköz nem használható!*
- *Atlaszt, könyvet a versenyre bevinni tilos!*
- *A feladatok megoldásához tollat/golyóstollat kell használni!*
- *Az feladatlapon javítani, átírni, radírozni, stb. nem szabad ! Az elrontott részt tedd zárójelbe!*
- *A feladatok megoldására 3 óra áll rendelkezésre!*
- *Az elérhető maximális pontszám 90.*

I. Az alábbi feladatokban két mennyiség („a” és „b”) nagyságrendi viszonyát kell eldöntened. A három lehetőség a következő: 10 pont

Elért pontszám	

A. „a” nagyobb mint „b” **B.** „b” nagyobb mint „a” **C.** „a” és „b” egyforma, vagy csaknem azonos

1. a) A napsugarak hajlásszöge szeptember 23-án a Ráktérítőn.
   b) A napsugarak hajlásszöge szeptember 23-án a Baktérítőn. ……
2. a) A csapadék mennyisége a Pireneus-hegység nyugati oldalán.
   b) A csapadék mennyisége a Pireneus-hegység keleti oldalán. ……
3. a) A földrengések gyakorisága Bukarestben.
   b) A földrengések gyakorisága Tokyoban. ……
4. a) A Volga folyam hossza.
   b) A Duna folyam hossza. ……
5. a)A légnyomás a ciklon közepében.
   b) A légnyomás az anticiklon közepében. ……
6. a) A gránit keménysége.
   b) A gyémánt keménysége. ……
7. a) Az Atlanti-óceán átlagos mélysége.
   b) Az Indiai-óceán átlagos mélysége. ……
8. a) A Bajkál-tó mélysége.
   b) A Tanganyika-tó mélysége. ……
9. a) A világtérképek méretaránya.
   b) A turistatérképek méretaránya. ……
10. a) A szárazföldi kéreg vastagsága.
    b) Az óceáni kéreg vastagsága. ……
11. a) A diorit SiO_2 tartalma.
    b) A gabbró SiO_2 tartalma. ……
12. a) A lemezszegélyek mozgásának földrengést okozó hatása.
    b) A földalatti üregek beszakadásának földrengést okozó hatása. …….
13. a) A szárazföld fajhője.
    b) A tengervíz fajhője. ……
14. a) A napsugarak hajlásszöge Dublinban március 21-én.
    b) A napsugarak hajlásszöge Dublinban szeptember 23-án. ……
15. a) Az átlagos légnyomás Velencében.
    b) Az átlagos légnyomás La Paz-ban. ……
16. a) A Holt-tenger sótartalma.
    b) A Vörös-tenger sótartalma. ……
17. a) Az Andok hossza.
    b) A Himalája hossza. ……
18. a) A hőmérséklet évi közepes ingása Bukarestben.
    b) A hőmérséklet évi közepes ingása Párizsban. ……
19. a) A Brit-szigetek területének nagysága.
    b) Grönland területének nagysága. ……
20. a) A Francia-középhegység keletkezésének ideje.
    b) A Fekete-erdő keletkezésének ideje. ……

II. A következő feladatok összetett mondatokból állnak, amelyeknek első része egy állítás, a második egy indoklás. Az állítások és indoklások vagy igazak, vagy hamisak. Az igaz állítások és indoklások között vagy van ok-okozati összefüggés, vagy nincs köztük kapcsolat. Így a következő variációk lehetnek:

	Állítás	Indoklás	Összefüggés	
A	**igaz**	**igaz**	**van**	
B	**igaz**	**igaz**	**nincs**	
C	**igaz**	**hamis**	**nincs**	
D	**hamis**	**igaz (önmagában)**	**nincs**	
E	**hamis**	**hamis**	**nincs**	**15 pont**

Elért pontszám	

..... 1. A Föld belső hőmérséklete 33 méterenként 1 °C-al nő, mert a felszín anyaga nagyon jó hőszigetelő.

..... 2. A Kaukázus a Fekete-tenger és a Márvány-tenger között helyezkedik el, mert e hegységet az egymással párhuzamos láncok, éles gerincek, mély völgyek jellemzik.

..... 3. A magas északi szélességeken elhelyezkedő tengerek vízének sótartalma nagyon magas, mert a napsugarak alacsony szögben érik a tengerek felszínét.

..... 4. A déli félgömbön az északi lejtőkön melegszik fel legjobban a levegő, mert itt a legnagyobb a napsugarak hajlásszöge.

..... 5. A légnyomás a termikus (reális) egyenlítő fölött mindig nagyon magas, mert a felette összetorlódó levegő nyomása megnő.

..... 6. A hegységen átkelő levegőből jelentős mennyiségű csapadék hull, mert a felemelkedő levegő lehűl és egyre kevesebb párát képes magában tartani.

..... 7. A talajvizes kutakból nagyon egészséges ivóvíz nyerhető, mert ez a víz két vízzáró réteg közül kerül a felszínre.

..... 8. A Brazil-áramlás hűti Dél-Amerika partjait, mert az áramlás a déli jeges vizeket sodorja a partok mentén.

..... 9. A lejtőt borító természetes növénytakaró mérsékeli a folyó áradását, mert fékezi a víz gyors lefolyását.

..... 10. A kőzetlemezek az óceáni hátságoknál közelednek egymáshoz, mert az asztenoszférában lévő magmaáramlás egymás felé szállítja a kőzetlemezeket.

..... 11. Derült égboltú éjszakákon melegebb a levegő hőmérséklete, mert napkeltétől napnyugtáig zavartalan volt a besugárzás folyamata, így közvetlenül jól felmelegedett a levegő hőmérséklete.

..... 12. A sarkkörök vidékén alacsony nyomású övezet helyezkedik el, mert az Egyenlítőtől távolodva egyre csökken a levegő nyomása.

..... 13. A Földön a Holddal ellentétes oldalon is dagály van, mert a centripetális erő kifelé hajtja a vizet.

..... 14. A Földközi-tenger medencéjében a legtöbb folyó tölcsértorkolatú, mert a beltengerekben nagyon erőteljes a tengerjárás.

..... 15. A londoni kikötőben mindig apálykor rakják ki az árut, mert a magasabb vízszint biztonságosabbá teszi a hajók közlekedését.

III. Oldd meg a következő feladatot !

Adottak a Föld felszínén, a K.h.110°-a mentén, az A (É.sz. 30^0) és B (É.sz. 9^0) pontok. Ha az adott pontokból a Földet középpontján keresztül átszúrjuk, megkapjuk a A' és B' pontokat.

15 pont

Elért pontszám	

a) Melyek az az A' és B' pontok földrajzi koordinátái?

A' ……. **B'**…….

b) Mekkora az A' és B' pontok közötti távolság km-ben? (két tizedessel számolva) …...…… km.

c) Melyik kontinensen találhatóak az A és B, valamint az A' és B' pontok?

A …….. **B** …….. **A'**…….. **B'** ……..

d) Milyen növényzeti öv jellemző az A' és B' pontokra?

A' ……..….. **B'** ……..……..

e) Ha egy térkép méretaránya 1: 3000000, mekkora lesz egy rajta levő x =A'B' átmérőjű, kör alakú terület felszíne cm^2-ben? (két tizedessel számolva)

A térképen ábrázolt kör alakú terület felszíne …… cm^2.

f) Ha a repülőgép 1221 km/h sebességgel repül és leszállás nélkül teszi meg az utat az A' és B' pontok között oda-vissza (A'-ból indulva), hány órát tölt a levegőben?

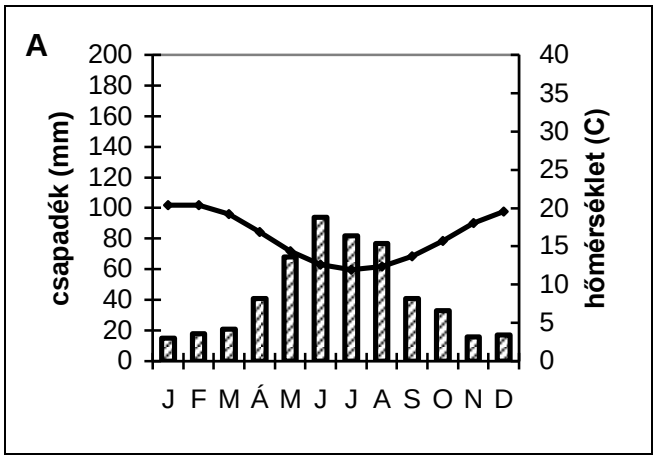
A levegőben töltött idő: ……h …..…'……..".

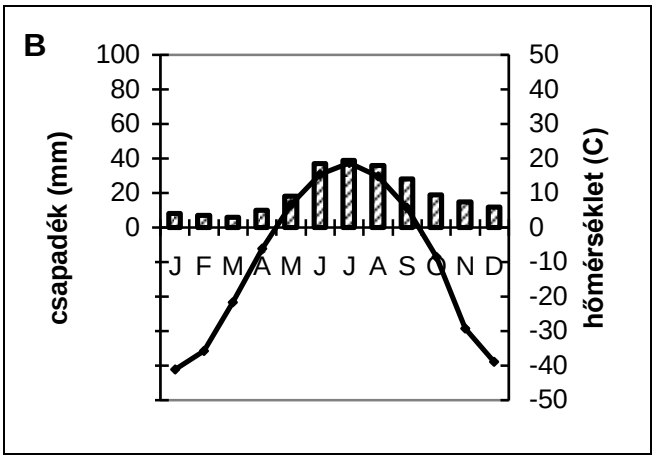
g) Ha a repülő indulásakor Londonban a zónaidő 14 óra, mennyi lesz a zónaidő az A' pontban a repülő visszaérkezésekor?

A repülő visszaérkezésekor a zónaidő **A'** pontban …… h.

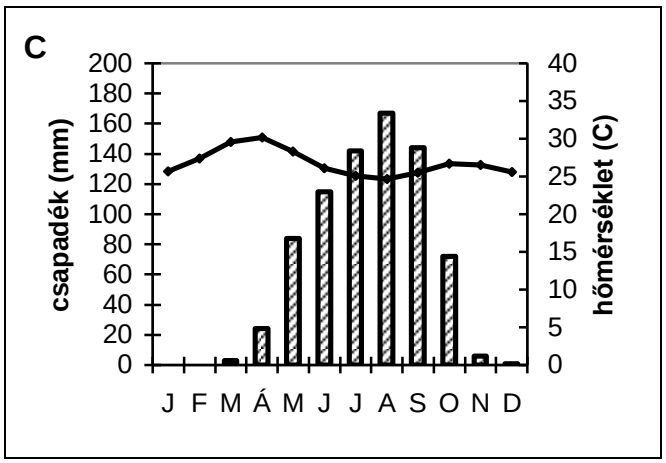
IV. Az alábbi klímadiagramok alapján töltsd ki a táblázatokat! *12 pont*

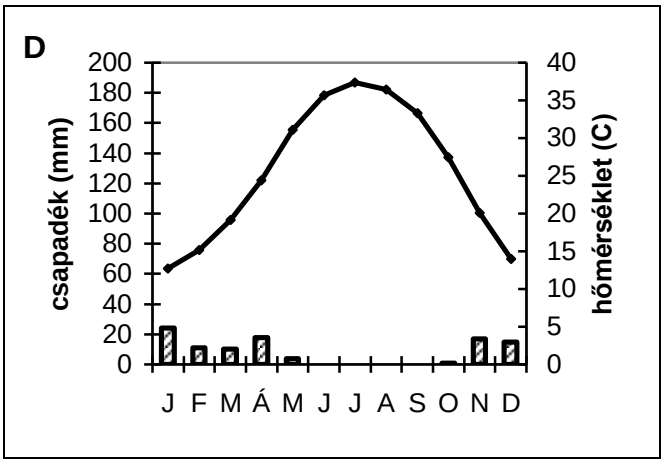
Elért pontszám	

	A	B
Éghajlattípus:		
Évi középhőmérséklet (^{0}C):		
Évi közepes hőingadozás (^{0}C):		
Természetes növénytakaró:		
Milyen szélességi körök között található?		
Egy ország amelyre jellemző a klímadiagram:		

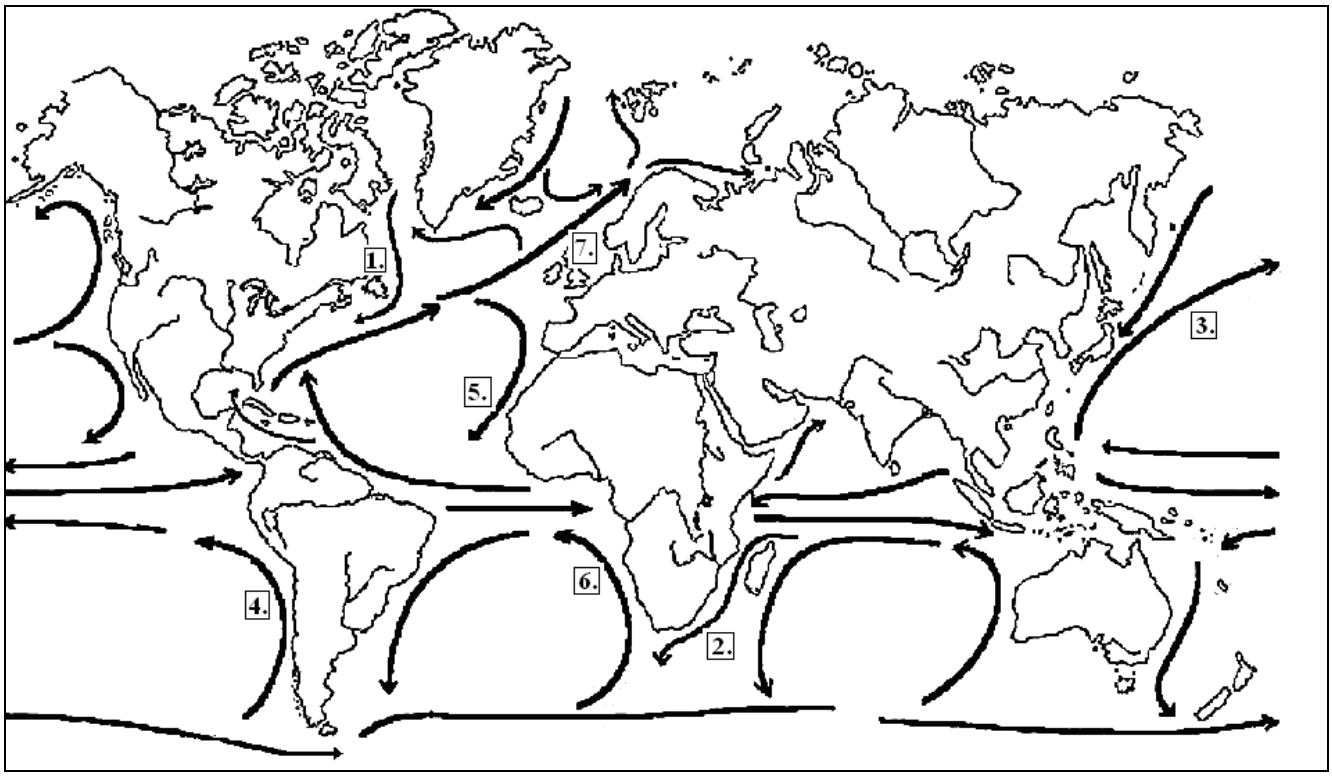

	C	D
Éghajlattípus:		
Évi csapadékmennyiség (mm):		
Természetes növénytakaró:		
Milyen szélességi körök között található?		
Uralkodó légmozgás:		
Egy ország amelyre jellemző a klímadiagram:		

V. Nevezd meg a térképen megszámozott tengeráramlásokat! Milyen hőmérsékletűek (hideg/meleg)? Az alább felsorolt országok közül melyek partjai előtt haladnak el? 15 pont

Elért pontszám	

Ssz.	Áramlás neve	Hőmérséklete	Ország amelyet érint
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

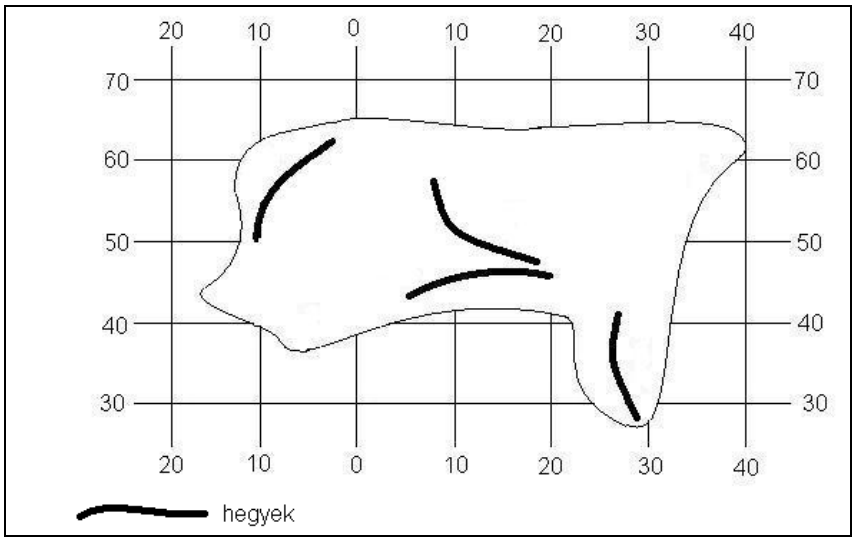
Algéria, Angola, Argentína, Ausztrália, Bolívia, Brazília, Chile, Dánia, Dél-afrikai Köztársaság, Finnország, Franciaország, Ghána, India, Indonézia, Japán, Kanada, Mauritánia, Mozambik, Norvégia, Nyugat-Szahara, Oroszország, Paraguay, Peru, Svédország, Szomália, Tunézia, U.S.A., Uruguay.

b)

1. A **4**-es számmal jelölt áramlat meghatározza a(z)**.**……- sivatag éghajlatát.
2. A tengeráramlatok irányát a(z)**.**……..…… erő határozza meg.
3. A **6**-os számmal jelölt áramlat meghatározza a **.**……- sivatag éghajlatát.
4. Japán partjait a(z) **.**…….. áramlat hűti le.

VII. Adott az alábbi képzeletbeli kontinens és földrajzi koordinátái, melyre a földi környezet törvényszerűségei érvényesek. Helyezzük rá (pont és betű segítségével) **a következő városokat:**
A (59^0É.sz., 11^0Ny.h.)**, B** (57^0É.sz., 36^0K.h.)**, C** (45^0É.sz., 5^0K.h.)**, D** (34^0É.sz., 30^0K.h.)**,**
E (50^0É.sz., 16^0K.h.)**, F** (38^0É.sz., 6^0Ny.h.)! **10 pont**

Elért pontszám	

a. Karikázd be a helyes választ!

1. **A legalacsonyabb évi középhőmérsékletű város:**
   a) A **b) B** **c) E**
2. **Legnagyobb az évi hőingadozással rendelkező város:**
   a) C **b) E** **c) F**
3. **Nyáron a legnagyobb vízhiánnyal küszködő város:**
   a) B **b) C** **c) F**
4. **Legcsapadékosabb város:**
   a) B **b) C** **c) E**

b. Határozd meg a városok éghajlatát!

A **…….**

B **…….**

C **…….**

D **…….**

E **…….**

F **…….**

c. Írjál két különbséget az F és D városok tájtípusának éghajlata között!

VII. a) Társítsd a számokkal jelölt hegységekhez a felsorolt hegycsúcsok/természeti látványosságok betűjelét. Minden hegységhez legalább egy csúcs vagy természeti látványosság tartozik. **10 pont**

Elért pontszám	

Ssz.	**Hegység**	**Csúcs**	**Természeti látványosság**
1.	Háromszéki-havasok		
2.	Barcasági-hegyek		
3.	Béli-havasok		
4.	Erdélyi-érchegység		
5.	Hargitai-havasok		
6.	Gutin-hegység		
7.	Királyerdő-hegység		
8.	Máramarosi-havasok		
9.	Radnai-havasok		
10.	Persány-hegység		
11.	Bihari-havasok		
12.	Csíki-havasok		
13.	Torockói-havasok		
14.	Kelemen-havasok		
15.	Görgényi-havasok		
16.	Kalóta-hegység		
17.	Nagyhagymás		
18.	Gyalui-havasok		

A. Révi-szoros
B. Mezőhavas
C. Naskalát
D. Apostolok-sziklacsoport
E. Kakastaréj
F. Öreg- havas
G. Detunátai bazaltoszlopok
H. Ünőkő
I. Lakóca
J. Orbán Balázs-barlang
K. Vigyázó
L. Rozsda-szakadék
M. Toronyága
N. Lovak-vízesése
O. Kereszténhavas
P. Egyeskő
Q. Székelykő
R. Nagy-Csomád
S. Mézgedi-barlang
T. Wasser-völgye

b) Jelöld be a térképen a megadott hegységek sorszámát! **3 pont**

Elért pontszám	

2. Barcasági-hegyek, **3.** Béli-havasok, **10.** Persány-hegység,
13. Torockói-havasok, **15.** Görgényi-havasok, **17.** Nagyhagymás

